BÀI GIẢNG CƠ SỞ LẬP TRÌNH CHƯƠNG 5. DỮ LIỆU KIỂU LIST

NGUYỄN THÀNH THỦY

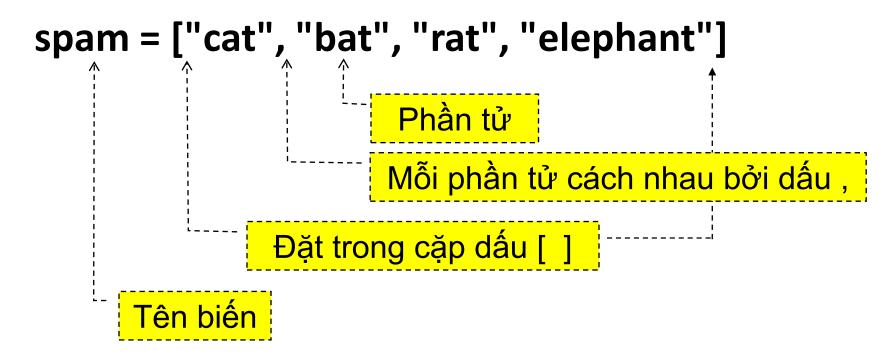
BỘ MÔN TIN HỌC QUẢN LÝ TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ, ĐẠI HỌC ĐÀ NẮNG THUYNT@DUE.EDU.VN

NỘI DUNG

- Cấu trúc dữ liệu kiểu danh sách List
- Khởi tạo List
- Truy xuất các phần tử trong List
- Cập nhật giá trị cho phần tử trong List
- Thao tác trên List
- Các phương thức của List
- Sao chép List

CẤU TRÚC DỮ LIỆU KIỂU LIST - DANH SÁCH

- □ List là một giá trị có thể chứa nhiều kiểu giá trị trong một tập hợp có thứ tự.
- Một biến kiểu List có thể lưu trữ được đồng thời nhiều giá trị (có thể khác nhau)

CẤU TRÚC DỮ LIỆU KIỂU LIST - DANH SÁCH

□ Ví dụ

```
>>> [1, 2, 3]
[1, 2, 3]
>>> ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> ['hello', 3.1415, True, None, 42]
['hello', 3.1415, True, None, 42]
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam
['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
```

- biến spam được gán cho một giá trị kiểu List, trong list chứa nhiều giá trị khác nhau;
- ☐ **List rỗng** là list không có phần tử nào
 - Ví dụ: spam = []

KHỞI TẠO LIST

- ☐ Sử dụng phép gán
 - Ví dụ:

```
numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
```

- ☐ Sử dụng cấu trúc for
 - Ví dụ:

```
numbers = [item for item in range(1,6)]
print(numbers)
```


[1, 2, 3, 4, 5]

KHỞI TẠO LIST

- ☐ Sử dụng cấu trúc for
 - Ví dụ:

```
matrix = [x,x+1,x+2] for x in range(1,10,3) print(matrix)
```

```
1 2 3
4 5 6
7 8 9
```

KHỞI TẠO LIST

- □ Phương pháp constructor List
 - Ví dụ:

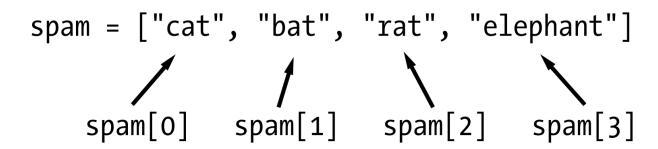
```
char=list("Python")
print(char)
```



```
['P', 'y', 't', 'h', 'o', 'n']
```

☐ Số chỉ mục (index):

- Có thể truy xuất đến các phần tử trong List thông qua số chỉ mục (index);
- Index bắt đầu từ số 0 (zero), phần tử thứ n trong List sẽ có index là (n-1);
- Sử dụng tên biến và số index để truy xuất;

- ☐ Số chỉ mục (index):
 - Ví dụ:

```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[0]
'cat'
>>> spam[1]
'bat'
>>> spam[2]
'rat'
>>> spam[3]
'elephant'
```

- ☐ Số chỉ mục (index):
 - Ví dụ: số index vượt quá giới hạn số phần tử

```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[10000]
Traceback (most recent call last):
   File "<pyshell#9>", line 1, in <module>
        spam[10000]
IndexError: list index out of range
```

- ☐ Số chỉ mục (index):
 - Ví dụ: số index phải là số nguyên

```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[1]
'bat'
>>> spam[1.0]
Traceback (most recent call last):
   File "<pyshell#13>", line 1, in <module>
        spam[1.0]
TypeError: list indices must be integers, not float
>>> spam[int(1.0)]
'bat'
```

- ☐ Số chỉ mục (index):
 - Ví dụ: List trong List

Lists can also contain other list values. The values in these lists of lists can be accessed using multiple indexes, like so:

```
>>> spam = [['cat', 'bat'], [10, 20, 30, 40, 50]]
>>> spam[0]
['cat', 'bat']
>>> spam[0][1]
'bat'
>>> spam[1][4]
50
```

☐ Số chỉ mục (index):

Ví dụ: List trong List

```
>>> matrix=[[1,2,3],[4,5,6],[7,8,9]]
>>> matrix
[[1, 2, 3], [4, 5, 6], [7, 8, 9]]
>>> matrix[0]
(1) ???
>>> matrix[1]
(2) ???
>>> matrix[2]
(3) ???
>>> matrix[0][0]
(4) ???
>>> matrix[0][1]
(5) ???
>>> matrix[0][2]
(6) ???
```


- ☐ Số chỉ mục âm (*Negative* indexes):
 - Index=-1 sẽ tham chiếu đến phần tử cuối trong List, Index=-2 là phần tử áp cuối, ...

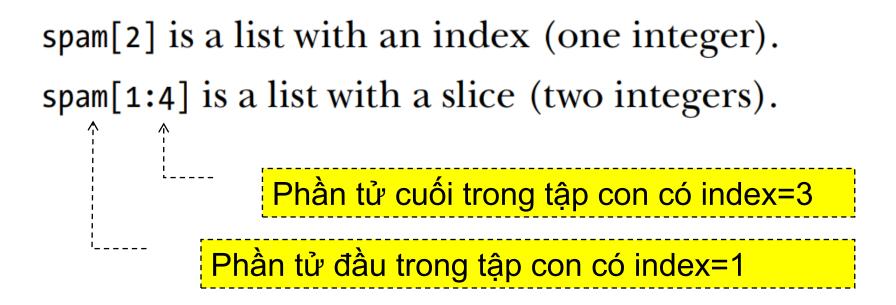
```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[-1]
'elephant'
>>> spam[-3]
'bat'
>>> 'The ' + spam[-1] + ' is afraid of the ' + spam[-3] + '.'
'The elephant is afraid of the bat.'
```

- ☐ Số chỉ mục âm (*Negative* indexes):
 - Ví dụ:

```
>>> sinhvien=["An","Binh","Minh","Lan","Ngoc"]
>>> sinhvien[-1]
(1) ???
>>> sinhvien[-3]
(2) ???
>>> sinhvien[0]
(3) ???
```


- ☐ Truy xuất tập con trong List
 - Slice: khung trượt (cửa sổ trượt) cho phép truy xuất được đồng thời nhiều phần tử trong list

- ☐ Truy xuất tập con trong List
 - Ví dụ:

- ☐ Truy xuất tập con trong List
 - Ví dụ:

```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[:2] ← Tập con từ index=0 → index=1
['cat', 'bat']
>>> spam[1:] ← Tập con từ index=1 → cuối List spam
['bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[:] ← Tập con là toàn bộ List spam
['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
```

- ☐ Truy xuất tập con trong List
 - Ví dụ:

```
>>> spam=[1,2,3,4,5,6]
>>> spam[2]
(1)???
>>> spam[1:4]
(2)???
>>> spam[(3)?]
[3, 4, 5]
>>> spam[(4)?]
[1, 2, 3]
```


CẬP NHẬT GIÁ TRỊ CHO PHẦN TỬ TRONG LIST

☐ Sử dụng phép gán và số Index

```
>>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
>>> spam[1] = 'aardvark'
>>> spam
['cat', 'aardvark', 'rat', 'elephant']
>>> spam[2] = spam[1]
>>> spam
['cat', 'aardvark', 'aardvark', 'elephant']
>>> spam[-1] = 12345
>>> spam
['cat', 'aardvark', 'aardvark', 12345]
```

□ Toán tử +

```
numbers = [1, 2]
print(numbers)

numbers = numbers + [3, 4]
print(numbers)

numbers = numbers + numbers
print(numbers)
```

```
[1, 2]
[1, 2, 3, 4]
[1, 2, 3, 4, 1, 2, 3, 4]
```

☐ Toán tử *

```
numbers = [1, 2]
print(numbers)

numbers = numbers*2
print(numbers)

numbers = numbers + numbers
print(numbers)
```



```
[1, 2]
[1, 2, 1, 2]
[1, 2, 1, 2, 1, 2, 1, 2]
```

- ☐ Toán tử in và not
 - Toán tử in và not giúp xác định một giá trị có tồn tại trong một List hay không;
 - Biểu thức trả về True (có) hoặc False (không);

```
>>> 'howdy' in ['hello', 'hi', 'howdy', 'heyas']
True
>>> spam = ['hello', 'hi', 'howdy', 'heyas']
>>> 'cat' in spam
False
>>> 'howdy' not in spam
False
>>> 'cat' not in spam
True
```

☐ Toán tử in và not

 Ví dụ: Nhập vào tên của một thú cưng và kiểm tra tên đó có trong danh sách hay không

```
myPets = ['Zophie', 'Pooka', 'Fat-tail']
print('Enter a pet name:')
name = input()
if name not in myPets:
    print('I do not have a pet named ' + name)
else:
    print(name + ' is my pet.')
```

Enter a pet name:

Pooka

Pooka is my pet.

Enter a pet name:
Gau iu
I do not have a pet named Gau iu

- ☐ Toán tử in và not
 - Bài tập:
 - Nhập từ bàn phím một chuỗi ký tự st;
 - Nếu st không tồn tại trong list L thì thêm st vào L;
 - Lặp lại công việc trên cho đến khi nhập vào một ký tự rỗng;
 - In giá trị của các phần tử trong list L lên màn hình.

Ví dụ:

a

a

b

b

 \mathbf{C}

['a','b','c']

□ Hàm len()

Trả về chiều dài của List

```
>>> spam=[1, 2, 3, 4, 5, 6]
>>> len(spam)
6
>>> matrix=[[1,2,3],[4,5,6],[7,8,9]]
>>> len(matrix)
3
>>> len(matrix[0])
>>> matrix=[[1,2,3],[4,5,6]]
>>> len(matrix)
>>> len(matrix[0])
```

- ☐ Hàm max()
 - Trả về phần tử có giá trị lớn nhất trong List
- ☐ Hàm min()
 - Trả về phần tử có giá trị bé nhất trong List

Lưu ý: hàm chỉ sử dụng cho list đồng kiểu Ví dụ:

```
numbers = [5, 3, 8, 2, 9]
print(max(numbers))
print(min(numbers))
```

```
myPets = ['Zophie', 'Pooka', 'Fat-tail']
print(max(myPets))
print(min(myPets))
```


- □ Xóa phần tử trong List với hàm del()
 - Ví dụ:

```
spam=[1,2,3,4,5]
del(spam[2])
print(spam)
```

del(spam[1])
print(spam)

[1, 2, 4, 5]

- □ Xóa phần tử trong List với hàm del()
 - Ví dụ:

```
students=["An","Binh","Lan","Thanh","Minh"]
del(students[2])
print(students[1])
del(students[2])
print(students)

???? (1)
???? (2)
```

- □ Duyệt các phần tử trong List
 - Ví dụ:

```
students=["An","Binh","Lan","Thanh","Minh"]
#Cách 1
for x in students:
  print(x ,end=", ")
#Cách 2: sử dụng cấu trúc for
for x in range(len(students)):
  print(students[x],end=", ")
#Cách 2: sử dụng cấu trúc while
X=0
while x<len(students):</pre>
    print(students[x], end=", ")
    x=x+1
```


An, Binh, Lan, Thanh, Minh,

- ☐ Bổ sung phần tử cho List
 - Ví dụ:

```
catNames = [] -----
                          Khởi tạo List rỗng
while True:
  print('Enter the name of cat' + str(len(catNames) + 1)
      + ' (Or enter nothing to stop.):')
  name = input()
                                     Biến name đặt trong []
  if name == ":
     break
  catNames = catNames + [name] # list concatenation
print('The cat names are:')
                                    Phương pháp thêm phần
for name in catNames:
                                    tử bằng toán tử cộng (+)
  print(' ' + name)
```

BÀI TẬP

Viết chương trình nhập từ bàn phím **10** số nguyên, lưu trữ vào 1 List; và nhập một số nguyên **x**. Yêu cầu sử dụng hàm.

a. Tìm tất cả các phần tử có giá trị bằng **5** và thay bằng **x**. In kết quả lên màn hình;

b. Xóa tất cả các phần tử có giá trị bằng **x** xuất hiện trong tập hợp trên. In kết quả lên màn hình.

```
Ví dụ:
3
5
9
5
x = 10
Cau a:
1, 2, 3, 4, 10, 10, 10, 8, 9, 10,
Cau b:
1, 2, 3, 4, 8, 9,
```

□ Phương thức (method)

- Một phương thức có chức năng như một hàm được định nghĩa sẵn;
- Cho phép xử lý dữ liệu trên đối tượng tương ứng;
- Mỗi kiểu dữ liệu sẽ có tập phương thức riêng;

```
myPets = ['Zophie', 'Pooka', 'Fat-tail']
myPets.
      copy(self)
                                      list
      pop(self, __index) list
      sort(self, key, reverse) list
      mappend(self, __object) list
                                 list

clear(self)

    count(self, __value) list

      extend(self, __iterable) list
      mindex(self, __value, __... list
      minsert(self, __index, _... list
      m remove(self, __value)
                                      list
      m reverse(self)
                                      list
      Press Ctrl+, to choose the selected (or first) suggestion and insert a dot afterwards Next Tip
```

□ index(x) method

- Trả về index của một phần tử được tìm thấy trong List;
- Trong trường hợp x không tồn tại trong List sẽ bị lỗi → cần sử dụng cú pháp: if x in L để kiểm tra trước khi gọi phương thức index().
- Ví dụ:

```
L=[1,2,5,4,5,6,5,8,9]
print(L.index(5))
```


- append(), insert() method
 - append(x) thêm phần tử x vào cuối List;

```
>>> spam = ['cat', 'dog', 'bat']
>>> spam.append('moose')
>>> spam
['cat', 'dog', 'bat', 'moose']
```

insert(i,x) chèn x vào vị trí có số chỉ mục i trong List;

```
>>> spam = ['cat', 'dog', 'bat']
>>> spam.insert(1, 'chicken')
>>> spam
['cat', 'chicken', 'dog', 'bat']
```

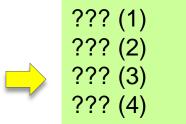
append(), insert() method

```
names = [1, 2, 3, 4, 5, 6]
names.append(6)
print(names)
```

names.insert(0,7)
print(names)

names.insert(-1,8)
print(names)

names.insert(100,5)
print(names)

□ *remove()* method

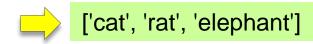
- remove(x): xóa phần tử x đầu tiên tìm thấy trong List;
- Trong trường hợp x không tồn tại trong List sẽ bị lỗi → cần sử dụng cú pháp: if x in L để kiểm tra trước khi gọi phương thức remove().

```
Ví dụ: >>> spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'cat', 'hat', 'cat']
>>> spam.remove('cat')
>>> spam
['bat', 'rat', 'cat', 'hat', 'cat']
```

remove() method

- Phân biệt giữa hàm del() và phương thức remove()
 - Hàm del() xóa một phần tử khi biết index
 - Hàm remove() xóa một phần tử khi biết giá trị
- Ví dụ: xóa phần tử thứ 2 trong danh sách spam

```
spam = ['cat', 'bat', 'rat', 'elephant']
#Cach 1
del(spam[1])
#Cach 2
spam.remove('bat')
```


- □ *remove()* method
 - Bài tập:
 - Cho list L=[1, 2, 3, 5, 5, 5, 8, 9, 5]
 - Viết hàm, sử dụng phương thức remove() để xóa tất cả các phần tử có giá trị bằng 5 trong list L;

sort() method

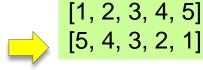
- Cho phép sắp xếp các phần tử trong List có thứ tự;
- Ví dụ:

```
>>> spam = [2, 5, 3.14, 1, -7]
>>> spam.sort()
>>> spam
[-7, 1, 2, 3.14, 5]
>>> spam = ['ants', 'cats', 'dogs', 'badgers', 'elephants']
>>> spam.sort()
>>> spam
['ants', 'badgers', 'cats', 'dogs', 'elephants']
```

sort() method

- Mặc định sắp xếp tăng dần, thêm tham số reverse=True để sắp xếp giảm dần;
- Ví dụ:

```
numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
numbers.sort() # or: numbers.sort(reverse=False)
print(numbers)
numbers.sort(reverse=True)
print(numbers)
```


sort() method

- Lưu ý:
 - Hàm sort() chỉ thực hiện được khi các phần tử có cùng kiểu dữ liệu;

```
>>> spam = ['Alice', 'ants', 'Bob', 'badgers', 'Carol', 'cats']
>>> spam.sort()
>>> spam
['Alice', 'Bob', 'Carol', 'ants', 'badgers', 'cats']
```

- Dữ liệu kiểu chuỗi sẽ được sắp xếp theo thứ tự alphabet

```
>>> spam = ['a', 'z', 'A', 'Z']
>>> spam.sort(key=str.lower)
>>> spam
['a', 'A', 'z', 'Z']
```

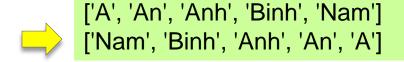
- sort() method
 - Lưu ý:
 - Hàm sort() chỉ thực hiện được khi các phần tử có cùng kiểu dữ liệu;

```
>>> spam = ['Alice', 'ants', 'Bob', 'badgers', 'Carol', 'cats']
>>> spam.sort()
>>> spam
['Alice', 'Bob', 'Carol', 'ants', 'badgers', 'cats']
>>> spam = [1, 3, 2, 4, 'Alice', 'Bob']
>>> spam.sort()
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#70>", line 1, in <module>
    spam.sort()
TypeError: unorderable types: str() < int()</pre>
```

- reverse() method
 - Thực hiện đảo ngược thứ tự các phần tử trong List
 - Ví dụ:

```
L=["Binh", "An", "Nam", "Anh", "A"]
L.sort()
print(L)

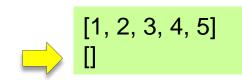
L.reverse()
print(L)
```


- clear() method
 - Thực hiện xóa tất cả các phần tử trong List
 - Ví dụ:

```
numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
print(numbers)

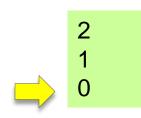
numbers.clear()
print(numbers)
```


count(x) method

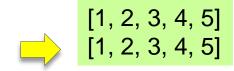
- Thực hiện đếm số phần tử x xuất hiện trong List
- Ví dụ:

```
numbers = [1, 2, 3, 2, 5]
print(numbers.count(2))
print(numbers.count(5))
print(numbers.count(10))
```


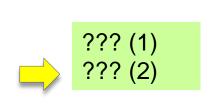
- copy() method
 - Thực hiện tạo ra một bản sao mới của List
 - Ví dụ:

```
numbers1 = [1, 2, 3, 4, 5]
numbers2=numbers1.copy()
print(numbers1)
print(numbers2)
```


copy() method

```
names = ["An", "Nam", "Binh", "Ngoc"]
x=names.copy()
print(x)
print(x.count("Nam"))
```


pop(i) method

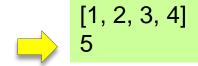
- Thực hiện xóa và lấy ra giá trị của phần tử có số chỉ mục i trong List.
- Nếu tham số i để trống thì mặc định là lấy phần tử cuối trong List.

Ví dụ:

```
numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
x=numbers.pop(2)
print(numbers)
print(x)
```

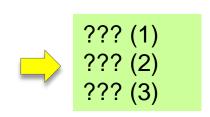
```
[1, 2, 4, 5]
```

```
numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
x=numbers.pop()
print(numbers)
print(x)
```


pop(i) method

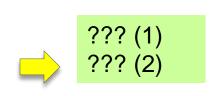
```
names = ["An", "Nam", "Binh", "Ngoc"]
x1=names.pop(0)
x2=names.pop(-1)
print(x1)
print(x2)
print(names)
```


pop(i) method

```
names = ["An", "Nam", "Binh", "Ngoc"]
names.remove("An")
del(names[0])
x=names.pop(-2)
print(x)
print(names)
```


□ Phép tham chiếu (References)

Ví dụ: phép gán trong biến đơn

```
>>> spam = 42
>>> cheese = spam
>>> spam = 100
>>> spam
100
>>> cheese
42
```

• Ví dụ: phép gán trong list

□ Phép tham chiếu (References)

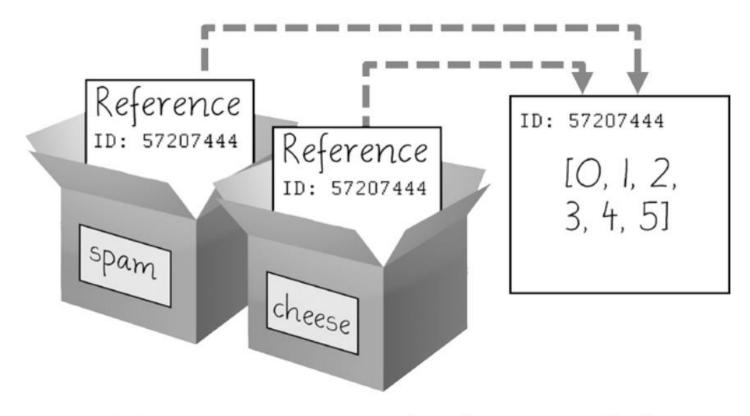

Figure 4-5: spam = cheese copies the reference, not the list.

□ Phép tham chiếu (References)

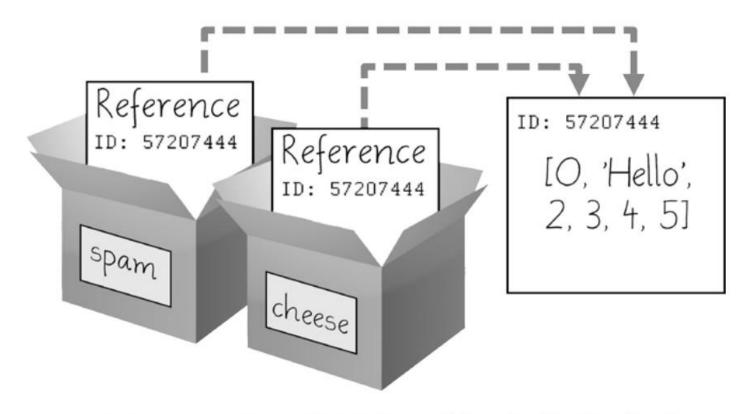

Figure 4-6: cheese[1] = 'Hello!' modifies the list that both variables refer to.

□ Phép tham biến (variables refer)

- Không sử dụng phép gán để tạo bản sao cho List
- Sử dụng hàm copy trong thư viện copy để tạo bản sao List
- Ví dụ:

```
>>> import copy
>>> spam = ['A', 'B', 'C', 'D']
>>> cheese = copy.copy(spam)
>>> cheese[1] = 42
>>> spam
['A', 'B', 'C', 'D']
>>> cheese
['A', 42, 'C', 'D']
```

□ Phép tham biến (variables refer)

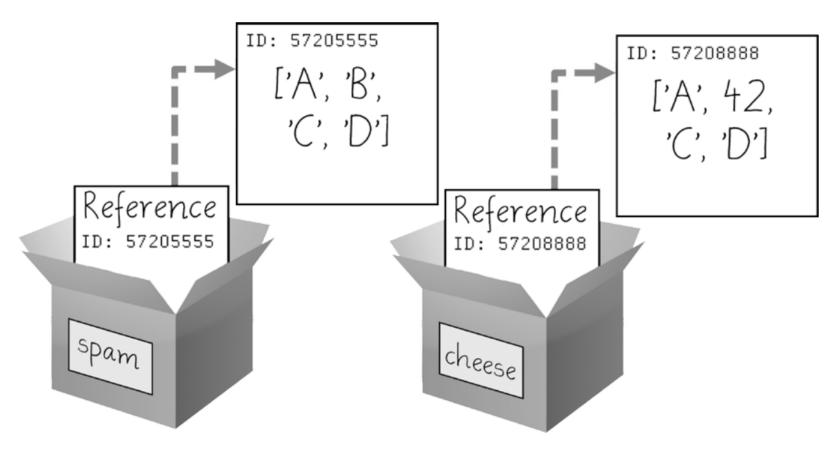

Figure 4-7: cheese = copy.copy(spam) creates a second list that can be modified independently of the first.

- □ Phép tham biến (variables refer)
 - Ví dụ:

```
import copy
numbers1 = [1, 2, 3, 4, 5]
numbers2 = copy.copy(numbers1)
print(numbers2)

numbers3 = numbers1
numbers3[2] = 6
print(numbers3)
```


BÀI TẬP ÔN TẬP

- Nhập từ bàn phím 2 số nguyên **x**, **k**;
- Nhập một số nguyên **n** và **n** số nguyên lưu vào list **L**;
- Xây dựng các hàm sau, thực hiện gọi hàm để trở thành các chương trình hoàn chỉnh. (Mỗi bài trong 1 file .py riêng)
- Bài 1. Hàm add(L, x, k) thêm phần tử x vào List L tại vị trí index k, nếu k lớn hơn số phần tử của L thì thêm x vào cuối L;
- **Bài 2.** Hàm **search(L, x)** tìm **x** trong List **L**, nếu tìm thấy thì trả về **index** của **x** trong **L**, còn lại trả về **None**;

Lưu ý:

- Chỉ được sử dụng hàm len() (trừ câu số 4), tất cả các câu không sử dụng các hàm có chức năng tương tự có sẵn.
- Các hàm đều trả về list L;

BÀI TẬP ÔN TẬP

- Bài 3. Hàm delete(L, x) xóa tất cả phần tử có giá trị bằng x trong List L;
- Bài 4. Hàm count(L) trả về số lượng phần tử trong List L;
- **Bài 5.** Hàm **replace(L, x, y)** tìm tất cả các phần tử có giá trị bằng **x** trong List **L** và thay thế bằng **y**;

Lưu ý:

- Chỉ được sử dụng hàm len() (trừ câu số 4), tất cả các câu không sử dụng các hàm có chức năng tương tự có sẵn.
- Các hàm đều trả về list L;